

VALERIA GRAZIANO
FUTURE ARCHIVE

Future Archive proiektua Manuela Zechnerek abiarazi zuen 2005ean. Haren garapenean laguntzen hasi nintzen 2008ko hasieran, Manuela ni ere partaide naizen Micropolitics Research Groupen sartu zenean.

Gerotasunaren inguruarekin eta haren birtartez lan egiten duten metodologiak garatuz joan dira hirurogeiko hamarkadaren erdialdetik aurrera, harik eta oraindik orain alor ongi bereizia bilakatu arte, etorkizun azterketak izeneko; etorkizun azterketak oso ezagunak testuinguru akademiko estatubatuar eta anglofonoetan. Eskuarki ikuspegi hori teknika kuantitatibo eta kualitatiboan nahasketa batez baliatzen da erabakiak hartzen dituztenei laguntzeko ekintza proposamenak garatzen aldatzeko-eszenatoki desberdinetan. «Probabilitate» kontzeptuak funtsezko papera betetzen du halako aurreikuspen teknikan; futuristak eta haien bezeroak, berriz, gizarte barruko «joera» jakin batzuen iragargarritasunean kontzentratzen dira sarritan.

Alabaina, Future Archivek etorkizunaren denborazkotasunarekin era apur bat bestelako lan egitea proposatzen du. Ez du testuinguru bat eskaini nahi bertan estrategiak aurrera eramateko. Horren ordez, parte-hartzaileei eskatzen zaie beren burua inplika dezaten elkarrizketa/solasaldietan etorkizunaren ikuspuntutik, eta gonbidatzen ditu denbora horretatik abiatuta orainaz gogoeta egitera eta hura oroitutako iragan bat balitz bezala kontatzera. Hartara distantzia kritiko bat ezartzen da kontatzen duen subjektuaren eta egungo haren bizi-baldintzen artean; alegiazko atzera egite horrek orainaren berrituratze fenomenologiko bat ahalbidetzen du. Desiraren proiektio bat dago betiere, baina hark bere burua behartuta ikusten du bere adierazpidea egungo aukeretan bilatzera, etorkizunean gerta litezkeenetan baino gehiago. Bere izena gorabehera, Future Archiven gehiago jotzen da orainaren pertzepzioak aldatzera etorkizunak guretzat zer dakarren inguruan hipotesiak egitera baino.

Ildo horretan, etorkizunaz estrategikoki pentsatzeko planifikazio tresna bat eskaini baino gehiago, Future Archive proiektua gailu

«aztertzaile» baten modura deskriba liteke, azterketa instituzionala izeneko pentsamendu korronteari mailegatutako terminoa bera; azterketa instituzionala ere hirurogeiko hamarkadan garatu zen (izan ere, garai hartan estreinako aldiz esperimentatu baitzen hainbat estrategia mikropolitikorekin).

Azterketa instituzionalaren aitatasuna elkarrekin harremanetan zeuden baina inoiz pentsamendu eskola koherente izatera iritsi ez ziren intelektual frantses talde batek partekatzen du. Haren jatorrietan daude, besteak beste, Guattari, Oury, Lapassade eta Lourauren lanak. Azterketa instituzionalak ikerketaren inguruko ikuspegi bat deskribatzen du, metodologia bat edo filosofia koherente bat baino gehiago. Haren garapenaren arrazoia izan zen haren gai nagusiak garatu zituztenen bizitzak zeharkatu zituzten gizarte erakundeetako batzuk aldatzeko beharra, besteak beste klinika psikiatrikoak, eskolak, alderdi politikoa eta, oro har, gizarte zientzia akademikoen erakundea, praktikatzaile asko beren ikerketak haren barruan inskribatzen zirela konturatu baitziren, eta harentzat zenbait ezagutza mota ekoizten direla. Ikuspuntu haren lehen galderen helburuak ziren azterketa mota hori zein jarreratik datorren eta zer helburu dituen jakitea. Azterketa instituzionalaren dilema da testuinguru instituzional jakin batean (azterketa egiten ari diren erakundeak barne) dauden subjektu inplikatu guztiak sustatu nahi dituela, beren esperientzia komunitarioa antolatzen duten eta testuinguru bakoitzeko ekintza posibleen, ezagutzaren eta portaeren aukerak mugatzen dituzten gailu eta mekanismoen kontzientzia gara dezaten. Sartre, Lourau eta Castoriadis-en teoriari jarraiki, erakundea zer dialektikotzat jotzen du, edo bi une desberdinek osatutakotzat: «eratutakoa», hau da, ohiturak, errutina bihurtzen diren praktika eta premisak, ez aztertu ez zalantzan jartzen direnak, eta horrenbestez denboran mantentzen saiatzen direnak; eta «eratzzailea», hau da, formazio antolatu bakoitzaren barruan energia berriak aldatu, aldarazi eta txertatzen dituenak. Erakunde bakoitza bi une horien aldi bereko elkarreraginetik sortzen da, eta bektore bat edo

bestea nagusitzeak erabakitzen du testuinguru bakoitzaren bizitasuna eta aukera produktiboak. Alabaina, sinpleegia izango litzateke eraturakoaren eta eratzaillearen dialektika txarra/ona moduan interpretatzea. Eraturakoa dimentsio instituzionala da, esperimintatzeko jarraitutasuna ematen duena eta zenbait erreferentzia egonkor eskaintzen dituena haien bitartez subjektibotzea gerta dadin; eratzaillea, berriz, erakundea prozesu batera deklinatzen duena da, eta ahalbidetu egiten duena birtuala dena pertzepziaraino iristea eta ekintzek egoera berriei erantzutea. Azterketa instituzionalarentzat, beraz, funtsezkoa da erakundeetatik ez irtetea eta haiei gogor ez egitea, baizik eta erakunde barruko osagai blokeatzaileez eta ahalmenez jabetzea, haien subjektuak emantzipatu ahal izateko aginte-objektu gobernatuak izatetik.

«Aztertzailea» azterketa instituzionalaren kontzeptu-tresnetako bat da talde eta erakundekin egiten duen lanean (azterketa instituzionalak beti egiten du lan norbaitekin, ez talde osatzaile jakin baten «inguruan» edo haren «alde»). Gertakari bat deskribatzen du, ia-ia pasadizo materializatu moduan gai dena sistema instituzional batek nola funtzionatzen duen agerian uzteko. Berez gertatzen den zerbait izan daiteke, edo esku hartze landu bat, talde, organizazio edo erakunde baten azpian dagoen dinamika bat ikertzeko diseinatua; eta gehiago izan zen zentzu horretan etorkizuneko azterketa alorreko aholkularitza baten zentzuan baino, abian jarri zela Future Archiveren tresna, Intermediærekin elkarlanean.

Azterketa instituzionalaren ikuspegiaren beste alderdi funtsezko bat da azterketa prozesua bultzatzen duten pertsonen eskatzen diela beren inplikazioaz eta prozesu barruko beren jarreraz jabe daitezen.

Beraz, kasu honetan esan beharra dago Intermediæk Future Archive gonbidatu zuela bere organizazioaren prozesu artxibatzaile zabalago baten parte izatera, organizazioari iruditzen zitzaiolako prozesuak aukera bat eskaintzen zuela trebatzeko eta artxibatzearen esanahiaz eta helburuez gogoeta egiteko. Ar-

txibatzeko nahiak, berriz, zenbait kezka-multzo zeramatzan barruan: organizazioaren jardueren pluraltasuna kondentsa zitzaketan zenbait printzipio eta praktika zentral destilatzeke nahi, hobeki atzemandako identitate bat lortzearren; teknologia berriek eskaintako ezagutza transmititu eta metatzeko aukerak esploratzeko lilara; organizazioak bere parte diren komunitate interpretatiboen barruan duen garrantzia ebaluatzeke nahi, baita kontuan hartuta ere etorkizunean existitzen jarraitzeko modu eta aukeren inguruko duda-mudako sentipena¹. Gure kasuan, Intermediærekin lan egiteko eskaintza Habanan (Kuba) proiektu bat egin ondoren etorri zitzaigun. Bertan gonbidatu gintuen arte zentroa zegoen auzoan egin genuen lan, baina arte zentroa inplikatu gabe, eta horregatik Future Archive azterketa instituzionalako prozesu batean erabiltzeko proposamenari aukera moduan eman genion ongi etorria, mugitzen garen arte zentroen politiketan dugun inplikazioaz gogoeta egiteko aukera emango zigulako.

Zehatzago esanda, Intermediæk eskatzen zuena, hasieran tutore talde baten eta gure arteko skype bidezko elkarrizketa baten bidez artikulatu zena, zen lagun geniezairen birpentsatzen zein izan zitekeen kultur erakunde publikoen papera etorkizunean, hiru kezka-ardatz nagusiri jarraituta.

Lehen kezkak organizazioa gaur egun hautematen den moduen inguruko nolabaiteko ondoezarekin zuen zerikusia, hura gehienbat etorkinak eta errenta apaleko pertsonak bizi diren auzo baten erdiko kultur gotorleku handi baten barruan kokatuta baitago. Bigarrena Intermediæk —gaur egungo kultur erakundeen esanahiaz etengabe gogoeta egin nahi duen, baina haiek zeharkatzen dituzten eskakizunak eta itxaropenak bateratzeko borrokatzen den erakundea den aldetik— etorkizuneko oinordetzaz gogoeta egiteko duen nahiaren ingurukoa zen. Eta, azkenik, hirugarren kezka zenbait elkarlanetan inplikatzeko eta haien sareen etorkizuneko iraunkortasuna aztertzeko moduei zegokien.

Proiektuan parte hartu zutenak Intermediæk zuzenean identifikatu zituen, haren egun-

go solaskideen kartografia bat egitea iradoki genuenean. Erabiltzaileen artean hiru talde nagusi identifikatu ziren: egungo kolaboratzaileak, iraganekoak eta Madrilan diharduten beste zenbait kultur organizazio.

Hogeita bat saio egin genituen: Intermediako langileekin egin genituenak talde solasak ziren, eta gainerako parte-hartzaileak haien agendetara moldatutako banakako saioetara gonbidatu genituen. Bukatzeko, amaierako tailer bat egin zen langileekin eta parte-hartzaileekin. Saioak grabatu egin ziren, eta Future Archivek Interneten daukan gordailuaren parte bat bihurtu dira.

Instalazio bat ere bazegoen Mataderoko espazioan. Modulu sinple bat zen, Future Archiveren webguneari konektatutako ordenagailu batek eta zenbait helbururekin etorkizunean elkarrizketa bat egiteko «errezeta» zeraman eramateko orri bloke batek osatua.

Gure elkarrizketetan 2020ra bidaiia zezaten eskatu genien parte-hartzaileei, eta garai hartatik ekin ziezaiotela 2009ko gertakariak gogoratzeari. Hain etorkizun hurbila aukeratzea frustragarria iruditu zitzaion zenbait parte-hartzaileari, denboran urrunago bidaiatu ahal izatea espero baitzuten. Hala ere, haren beste ondorio bat izan zen solasaldiak gutxiago zentratzea etorkizun diren eraldaketa eta iraultza sakonen aldagai amaiezinean, eta horrek ekarri zuen nor bere burua etorkizunerantz jaurtitzearen ohiko bi deribak —erabateko utopia (gatazka eta arazo guztiak konpondu diren mundu bat, alegia, eszenatoki geldiarazle bat, bere baitan moral totalizatzailearen hazia daramana) eta erabateko distopia (gerra orokortua, planeta kolapsoa eta gizartearen basatitzea gertatu den mundu bat, lur emankorra zinismo eroso bidez jokatzeko— ahultzea eta gehiago kontzentratzea hamar urteren tartean gerta litezkeen aldaketa xumeetan. Gainera, 2020an parte-hartzaile gehienak bizirik eta oraindik lanean irudika litezke, eta bien bitartean horrek ekarri zuen erantzukizunaren eta kokapen pertsonalaren dimentsioa osagai garrantzitsu bilakatzea.

Ez da hau elkarrizketen edukiaren eta tonu orokorraren berri emateko leku egokia.

Horren orde, elkarrizketetan sortu ziren gai gutxi batzuen gutxi gorabeherako zirriborro bat egin nahi nuke jarraian, eremu bereziki eztabaidatu eta ahots-anitz gertatu baitziren. Hori dela eta, desenkusatu ahal du irakurleak halako orokortze bat, beste nonbait gogoeta eta elkarrizketa gehiago egitea ahalbidetuko lukeen erregistro baten bilaketan sortua.

ERAKUNDEA

«Erakunde» hitza polisemikoa da, eta izugarri kontraesanduna. Sarri askotan asoziazio negatiboak ekartzen ditu gogora prozedura burokratikoekin, gobernuaren agentziekin eta arautze normalizatuekin. Alabaina, Gilles Deleuze filosofoarentzat gizakiek, instinturik ezean, erakundeak sortzen dituzte, esparru bat edo testuinguru bat behar dutelako beren ekintzentzat. Berdin dio zer egiten dugun, erakunde espezi-fiko bati dagokio; alegia, txertatuta egongo da edozein gizarte konfiguraziotan hautemangarria dena banatzen duten funtzio adierazle talde batean. Hortaz, erakundeek *betetze prozesuak* deskribatzen dituzte, taldeka daitezkeen erlazio, prozedura eta eduki motak eta ezin taldeka daitezkeenak. Ikuspegi horretatik, erakundeak ez lirateke organizazioetara murriztu ez haiekin nahasi behar, haiek erakundearen dilemak gauzatu eta errealitate bihurtu besterik ez baitute egiten. «Organizazioa», aitzitik, testuinguru militar batetik datorren hitza da, eta eskatzen du egitekoak zein funtzioak bitarteko eta eragiketa diskretutan banatzea, era koordinatuan funtzionatzeko gai direnak helburu partekatu bat iristeko, gorputz baten organoek egiten dutenaren ez oso bestelako moduan (izan ere, organoek etimologia partekatzen baitute organizazioarekin). Horrenbestez, eta ikuspegi honen bidez arte zentroak eta ekoizpen garai-kidera bideratutako bestelako leku publikoak ez dira erakundeak, organizazioak baizik, beren jardueraren bitartez erakundearen dilemak ahalbidetu eta gauzaten dituztenak. Alde batetik Estatu erakunde dago, haiek gobernatzearen

adibide gisa erabiltzen baititu. Badago «esparru publiko»arena, gizarte zibilari dagokiona (haren funtzioak estatuak birkodifikatu baditu ere), eta badago politikoa denaren lekua. Badago «kulturalari» dagokiona, oso-oso anibalentea dena. Eta gero arte erakundea dago. Zenbait kontuk berehalako erantzun pluralak eskatzen dituzte. Nola ulertzen den erakundeen bitartez bideratzen diren joeren arteko erlazioa, eta erakundearen eta haren antolamenduzko osaketaren artean dagoena; eta nola ulertzen eta lantzen diren egoera horiek politika instituzionalak bere organizazio-formak gauzatutako politika arriskatzen edo gezurtatzen duenean, edo bai batak bai besteak garai batean beren sorrera esplikatzen zuten joerak bideratzeari utzi diotenean.

ARTISTAK

Lan gehiena birtuositatearen marka pean (ikus Virnoren *Jendetzen gramatika* terminoaren azalpen xehekatu baterako), alegia, arrakasta neurtzeko ebaluazio-parametro objektiborik gabe, egiten den lanbideetan agenteen arteko erlazioek pisu nagusia hartzen dute transakzioetan. Kultur organizazioaren eta hark aurkeztu edo ekoizten dituen artisten arteko harremana, ildo horretan, paradigmatikoa da. Halako harremanen deklinabideak pentsatzeko orduan une honetan badirudi bi imaginariok dutela garrantzi berezia. Arte alorreko organizazioen joera bat izaten da artistak irudikatzea haien izenean borrokatzea merezi duten kategoria ahuletako bat bezala. Zaintze dimentsio baten modura konfiguratu da borroka hori: kultura alorreko langileek emaginarena egiten dute lan baten ahalmenaren eta ahalmen horren gauzatez ahalik eta osoenaren artean. Konfigurazio horretan organizazioak guraso-jarrera hartzen du, errieta egitearen eta elikatzearen artean kulunkatzen dena. Proiektzio fantasmatico horren barruan «etsaiak» dira ekoiztutako proiektuen aurrean nahikoa sentiberatasunik ez duten guztiak, dela bestelako balio (ekonomiko edo estetiko) siste-

mak dituztelako, edo inplikatzeko zein interesa hartzeko paimenik ez dutelako, edo besterik gabe esperientzia artistiko bat gozatzeko gai ez direlako. Aldi berean, artista bere ezaugarrietatik ere babestu beharra dago, baita lagundu ere —gogorrean, beharrezkoa izanez gero—, bere lana albait hobekien garatu dezan.

Modalitate proto-familiar horren alternativa gisa negozioarena dago, transakzio ekonomikoaren hiztegi oparotik elikatzen dena. Kasu honetan konfigurazio paradoxikoetako bat da artistei funtzio instituzionalak batzuen kanporatzea egokitzen diela. Esate baterako, gerta daiteke egonaldi batera gonbidatutako artistek programa bat garatzea hartu dituen organizazioaren hirian lan egiten duten talde, sare edo herritar jakin batzuekin batera. Sarri askotan, sormen-proiektuaren bitartez sortutako harreman eta ezagupenek ez dute asmatzen arte zentroko langileak inplikatzeko moduari dagokionez, eta hartara proiektu-ziklo bakoitzaren amaieran prozesuan sortutako harremanak eta ezagupenak desagertu egiten dira praktikatzailerik nomadekin batera. Dinamika horrek agerian uzten du harreman eta topaketa kontzeptuen inbertsio bat dagoela, eta horren bidez artistek harremanak sortzen dituzte topaketak irauten duen denboran, eta alderantziz, kultur erakundeak harremanen gisara irudikatutako bitartekaridun zenbait topaketatan.

ERABILZAILEAK

Ikusleen deklinabidea, entitate plural eta heterogeneoa den aldetik, gero eta maiztasun handiagoz aurkitzen bada ere kultur alorreko erakundearen diskurtsoan, badirudi hori gehiago dela marketingaren teknika eta jargoia alorrean sartzearen ondorioa, harremanen eta erantzukizunaren ideien mutazio sakon batena baino. «Gordetzaileak» nozioak, «ikusleko» monolitiko, masibo baten mamutik urruntzea oso baliagarria izan badaiteke ere, galdetzen du eskaintza entitate paralelo eta diskretutan bereiztea (horregatik dago hezkuntza programa adituen

↑ *Future Archive*, Intermiæ, 2009.

hitzaldien alboan, tokiko partaideen curriculumen ondoko dendaren alboan, eta abar...), kultur erakundearen zeharkako funtzioaren inguruko gogoeta egitea baino gehiago. Aurretik dauden politiken planifikaziotik eta gizarte zientzietatik inportatutako kategorizazioak erabiltzeak sarri askotan kopiatu egiten ditu dauden gizarte banaketak, haiek zalantzan jarri baino gehiago. Arte zentro asko kontu handiz ari dira beren jarduerentzako komunikazio estrategia egokia bilatzeko prozesuan. Presentzia mediatikoa, markaren sendotzea, tokiko prentsan eta prentsa espezializatuan agertzea, online aukera elkarreragileen bidezko komunikazio taktika moduan ulertzen da hori askotan. Hurbiltasunez eta elkarrizketa etengabeaz funtzionatzen duten estrategia komunikatibo informalak maiz sumatzen dira hezkuntza funtzionarioen zeregin espezializatu moduan. Galdutako erabiltzaileen eskaera mutuek behin eta berriz irudikatzen dute duda-mudazko une bat kultur organizazioen buru-narrazioan, eta horrek askoz elkarrizketa gehiago eskatzen du erakundearen inguruan, haren aginte demokratikoari dagokion legez.

PARTE-HARTZEA

Honezkero asko idatzi da politikan eta gaur egungo arteetan hain garrantzitsua den konzeptu honetaz. Merezki du labor-labor gogortzea parte-hartzearen inguruko diskurtsoak hiru dimensio elkarri lotuak behar dituela: bere modalitatea, bere garrantzia eta bere progresioa.

Modalitatearen inguruko gogoeta estetikan, mekanismoetan eta parte-hartzearen formatuetan zentratzen da. Garrantzia parte-hartze kasu bakoitzak esperientzian inplikaturako subjektuei (nola proposatzaileak hala gonbidatuak) egozten dien muntaren bitartez ebaluatu behar da. Dmitry Vilenskyk era probokatzailean laburbildu zuen auzi hori honako hau esatean: «Jendeak oso gogoko du irakurtzea, filmak ikustea, museoak bisitatzea. Horretan ez dago okerrik. Okerrena da gure gizartean gutxiengo

ñimiño bat bakarrik dela zerbait sortzeko gai liburuak irakurri, filmak ikusi eta museoak bisitatzeko beren esperientziatik abiatuta».

Azkenik, progresioaren bizitasunak ebaluatzen ditu denborazkotasuna, iraupen eta errepikagarritasun gisa ulertua, eta parte-hartze prozesuaren atalasea, eta bereizi egiten du zenbait uneren artean: «esku hartzea»ren unea, lehen harremanarena, probazko elkarreraginarena, txundidura bitxiarena gaur egungo sorkuntzarako espazioen barruan, eta «biziagotze» prozesua, zeinean parte-hartzea konplexuagoa egiten baita, erantzukizun gehiago dakartza eta agintea berreskuratzeko itxaropen gehien pizten du.

Parte-hartzea ohiko dilema da orobat ez bakarrik kanpoko konpromisoari dagokionez, barne gobernurako mekanismo gisa baizik. Gauza ezaguna da fordтар-osteko produkzioaren antolakuntzan langileek borrokatzen dutela, antza, horizontaltasunezko erretorika batetik emantzipatzeko, haren bidez erakundeak adostasuna eta talde-lana eskatzen baitu, eta hasieratik dituen ahalmen bereizgarriak ez daitezela zalantzan jarri. Erakundeak nola egin liezaioke lekua gatazka eta desadostasun errotikoa gertatzeko aukerari gaur egungo paradoxa hori banakako estrategien bakardadeari egotzi gabe?

ENTRETENIMENDUA

Kultura —esparru profesionalizatua den aldetik— definitzeko moduetako bat entretenimenduarekiko bereizketa negatibo baten bidez da. Bereizketa horrek garrantzi berezia du legitimazio diskurtsoetan, alde batetik funts publikoak hartzea eta gastatzea zuzitzeko; bestetik, arteen garrantzia defendatzeko medioen aparatuaren aurrean, haiek askoz indartsuagoak baitira. Akats-lerro hori, ordea, aginte harremanen beste plano batzuekin gurutzatzen da, eta tentsio alor sendotu bat eratzen du. Alde batetik, badago legitimazio bilaketa bat estatuaren aldetik, premia bikoitza duena: batetik estetika izugarri espektakularra eta gertakari handiak behar ditu, identifikazio eta ospakizun publikoz-

ko errito sekularizatu moduan funtziona dezaten. Bestetik, baina hau txanponaren ifrentzia besterik ez da, *intelligentsia* burgesaren gizarte-koitasun eta zaletasunetara molda daitezkeen formatuak behar ditu, batez ere kultura hiri-«birsortzea»ren logikaz bilduta doanean.

Eta jakina, presio hori sumatzeak erresistentziazko erantzuna probokatzen du kultur langileen aldetik. Hala ere, hartaz pentsatzen denean entretenimendu bilakatzearekiko erresistentzia moduan, horrek esan nahi du kultura alorreko langile asko gogortu eta solipsismo arazotsu bihurtzeko arriskuan daudela.

«Entretenimendua/kalitatea» bikoteak oso ezaguna den dilema alternatibo batera eraman dezake: jolasparke bilakatzea edo oso marginala izatea.

Munstroa otzantzeko modu bat izan liteke pentsatzea «entretenimendu» kontzeptuak baduela berez konnotazio neutro bat, eta horregatik ez dela egokia «berria dena»ren edo «konplexua dena»ren kontrakoa dela erabiltzea. Hitzaren erroak zerbait atzeratzea adierazten du, une bat geroratzea, zerbait iraunaraztea, zerbait dagoen horretan gordetzea. Horrek aukera bat zabal lezake «dagoen horretan» hori ez datu moduan, baizik eta zenaren eta izan zitekeenaren arteko topaketa-une gisa hain zuzen hartzeko. Izan ere, entretenimendua arazo bat da status quoaren errepikapenaren erregistro gisa erabiltzen denean, baina «berria»ren inguruan pentsatzeko bestelako modu bat izan daiteke, hura beste nonbait bilatzeko, edo xirmi-xarma sortzeko mekanismo adierazgarriak, gai izango direnak konplexutasuna «denaren» kontzientzia sortzen lagunduko duen modu sinplean (ez sinplifikatuan) zeharkatzeko.

Madrileko Future Archiven askoz gai gehiago aztertu genituen. Baina aipatutakoek gure arreta erakarri zuten Intermediæ lotzen dutelako kulturaren eta artearen beste erakunde batzuetan jarraitzen duten borroka eta bilaketei, 2020an atzera begiratu eta haietako batzuk ikusita irribarre oker bat egingo dugulako itxaropenean...

Erreferentziak

Castoriadis, C. *The Imaginary Institution of Society*, The MIT Press, 1998.

Deleuze, G. «Instincts and Institutions», in *Desert Island and Other Texts (1953-1974)*, Semiotext(e), 2003.

Lourau, R. *L'analyse Institutionnelle*, Editions de Minuit, 1971.

Vilensky, D. «Practicing Dialectics», in *Chto Delat?!/What Is To Be Done?*, n.27, September 2009, online eskuragarri: → www.chtodelat.org/images/pdfs/27_method.pdf

Virno, P. *Grammatica della moltitudine. Per una analisi delle forme di vita contemporanee*, DeriveApprodi, 2003.

Oharra

- I Intermediæ zuzenean Madrileko Udalaren Arteen Gunearen mende dago. Juridikoki hurbilago dago Udalaren proiektu berezi bat izatetik berezko erakunde bat izatetik baino.

